

ข้อบังคับของรัฐมนตรี
ว่าด้วยเครื่องแบบสมาชิกวุฒิสภา

พ.ศ. ๒๕๒๖

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๑ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๑๖ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติเครื่องแบบสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๑๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องแบบสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๖ ประธานรัฐสภาออกข้อบังคับไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับของรัฐมนตรีว่าด้วยเครื่องแบบสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๒๖”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกข้อบังคับของสภานิติบัญญัติแห่งชาติว่าด้วยเครื่องแบบสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๑๖

ข้อ ๔ เครื่องแบบสมาชิกวุฒิสภา ให้มี ๔ ชนิด คือ

- (๑) เครื่องแบบปกติ
- (๒) เครื่องแบบครึ่งยศ
- (๓) เครื่องแบบเต็มยศ
- (๔) เครื่องแบบสโมสร

ข้อ ๕ เครื่องแบบปกติ มี ๕ แบบ คือ

ก. เครื่องแบบปกติขาว

ข. เครื่องแบบปกติกาก้าคอตั้ง

ค. เครื่องแบบปกติกาก้าคอพับ

ง. เครื่องแบบปกติกาก้าคอแบะ

จ. เครื่องแบบปกติกาก้าแกมเขียว

ก. เครื่องแบบปกติขาว ให้ประกอบด้วย

(๑) หมวก

สมาชิกชาย ให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีขาว กะบังหน้า
ทำด้วยหนัง หรือวัตถุเทียมหนังสีดำ สายรัดคางสีทองกว้าง ๑ เซนติเมตร
มีตุ้มโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็กติดที่ข้างหมวก ข้างละ ๑ ตุ้มผ้า
พื้นหมวกสีขาว ท่อน้ำหมวกติดตราครุฑพ่าห์ปักคั่นสีทอง สูง ๕ เซนติเมตร
บนหมอนสักหลาดสีขาว

สมาชิกหญิง ให้อนุโลมตามแบบหมวกของสมาชิกชาย
แต่เป็นทรงอ่อน

(๒) เสื้อ

สมาชิกชาย ให้ใช้เสื้อแบบราชการสีขาว ใช้ตุ้มโลหะ
สีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดใหญ่ ๕ ตุ้ม ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราช
อิสริยาภรณ์ ให้ประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่อกเสื้อเหนือ
กระเป๋านชายด้วย

สมาชิกหญิง ให้ใช้เสื่อนอกคอกแยะสีขาวแบบคอบ้าน
แขนยาวถึงข้อมือ มีตะเข็บหลัง ๔ ตะเข็บที่แนวสาบอกมีดุมโลหะสีทอง
ตราครุฑพ่าห์ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๕ เซนติเมตร ๕ ดุม มีกระเป๋าล่าง
ข้างละ ๑ กระเป๋า เป็นกระเป๋าเจาะเฉียงเล็กน้อย ไม่มีใบปกกระเป๋าและ
ให้ใช้เสื่อคอกพับแขนยาวสีขาวผูกผ้าผูกคอสีดำเงื่อนกลาสี

การประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ประดับที่อกเสื้อ
เบื้องซ้าย

(๓) อินทรธนู

ไหมอินทรธนูแข็งกว้าง ๔ เซนติเมตร ยาวตามความยาว
ของบาฬีสักหลาดสีดำปักคนสีทองเป็นลายประจํายามเต็มแผ่น ติดทับ
เสื่อเหนือบ่าทั้งสองข้างจากไหล่ไปคอ ด้านคอปลายมนติดดุมโลหะสีทอง
ตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็ก

(๔) กางเกง กระโปรง

สมาชิกชาย ให้ใช้กางเกงแบบราชการสีขาวขาวขาว ไม่
พับปลายขา

สมาชิกหญิง ให้ใช้กระโปรงสีขาวยาวปิดเข้าปลายบาน
เล็กน้อย

(๕) รองเท้า ถุงเท้า

สมาชิกชาย ให้ใช้รองเท้ามุ้ยสนั้หนังสีดำชนิดผูก
ถุงเท้าสีดำ

สมาชิกหญิง ให้ใช้รองเท้ามุ้ยสนั้หนังสีดำปิดปลายเท้า
ไม่มีลวดลายสันสูงไม่เกิน ๑ เซนติเมตร ถุงเท้ายาวสั้น

(๖) เครื่องหมายสังกัด

ใหม่เครื่องหมายรูปรัฐธรรมนุญอยู่ภายในวงกลม มีรัศมีโดยรอบขนาดสูง ๒.๕ เซนติเมตร ทำด้วยโลหะโปร่งสีทอง สำหรับสมาชิกชาย ให้ติดที่คอเสื้อตอนหน้าทั้งสองข้าง ส่วนสมาชิกหญิง ให้ติดที่คอแบะของเสื้อตอนบนทั้งสองข้างเหนือแนวเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ข. เครื่องแบบปกตีกากคอตัง ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่สีของหมวก ผ้าพันหมวก หมอนสักหลาดสำหรับปักตราครุฑพ่าห์ เสื้อ และกางเกง หรือกระโปรงเป็นสีกากหรือสีกากนวล

ให้ใช้เครื่องแบบนั้นแทนเครื่องแบบปกติขาวในโอกาสไปงานพิธีในต่างจังหวัด หรือตามหมายกำหนดการ

ค. เครื่องแบบปกตีกากคอปับ ให้ประกอบด้วย

(๑) หมวก

สมาชิกชาย ให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีกากหรือสีกากนวลเช่นเดียวกับเครื่องแบบปกตีกากคอตัง เว้นแต่ตราครุฑพ่าห์ที่หน้าหมวกให้ใช้ตราครุฑพ่าห์ในบัวกนกทำด้วยโลหะสีทอง สูง ๖.๕ เซนติเมตร และสายรัดคางให้ใช้สายรัดคางหนังหรือวัสดุเทียมหนังสีดำ

สมาชิกหญิง ให้อนุโลมตามแบบหมวกของสมาชิกชาย แต่เป็นทรงอ่อน

(๒) เสื้อ

ให้ใช้เสื้อเชิ้ตสีทึบหรือสีทึบเข้ม ขาวหรือสีทึบเข้ม
 ๑. อกเสื้อเชิ้ตสีทึบหรือสีทึบเข้ม กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร
 ๑. อกเสื้อเชิ้ตสีทึบหรือสีทึบเข้ม กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร
 ๑. อกเสื้อเชิ้ตสีทึบหรือสีทึบเข้ม กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร
 ๑. อกเสื้อเชิ้ตสีทึบหรือสีทึบเข้ม กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร
 ๑. อกเสื้อเชิ้ตสีทึบหรือสีทึบเข้ม กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร
 ๑. อกเสื้อเชิ้ตสีทึบหรือสีทึบเข้ม กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร
 ๑. อกเสื้อเชิ้ตสีทึบหรือสีทึบเข้ม กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร
 ๑. อกเสื้อเชิ้ตสีทึบหรือสีทึบเข้ม กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร
 ๑. อกเสื้อเชิ้ตสีทึบหรือสีทึบเข้ม กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร
 ๑. อกเสื้อเชิ้ตสีทึบหรือสีทึบเข้ม กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร

ในโอกาสไปงานพิธีหรือเข้าชุมนุมชน ให้ใช้เสื้อเชิ้ต
 ขาวหรือสีทึบเข้ม กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร
 ๑. อกเสื้อเชิ้ตสีทึบหรือสีทึบเข้ม กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร
 ๑. อกเสื้อเชิ้ตสีทึบหรือสีทึบเข้ม กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร
 ๑. อกเสื้อเชิ้ตสีทึบหรือสีทึบเข้ม กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร
 ๑. อกเสื้อเชิ้ตสีทึบหรือสีทึบเข้ม กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร
 ๑. อกเสื้อเชิ้ตสีทึบหรือสีทึบเข้ม กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร
 ๑. อกเสื้อเชิ้ตสีทึบหรือสีทึบเข้ม กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร
 ๑. อกเสื้อเชิ้ตสีทึบหรือสีทึบเข้ม กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร
 ๑. อกเสื้อเชิ้ตสีทึบหรือสีทึบเข้ม กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร
 ๑. อกเสื้อเชิ้ตสีทึบหรือสีทึบเข้ม กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร

การประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ประดับ
 ทอกเสื้อเบื้องซ้าย

(๓) อินทราชนู

ให้ใช้อินทราชนูอ่อน มีแถบสีเหลืองหรือสีทอง กว้าง ๓
 เซนติเมตร ติดทางด้านอินทราชนู ๑ แถบ และแถบกว้าง ๑ เซนติเมตร
 ติดเรียงต่อไปอีก ๑ แถบ แถบบนขมวดเป็นวงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง

วงใน ๑ เซนติเมตร การติดแถบให้ติดตามขวางที่ต้นอินทรีขนแถบแรก ให้ห่างจากต้นอินทรี ๕ มิลลิเมตร และแถบต่อไปเว้นระยะห่างกัน ๕ มิลลิเมตร และมีเครื่องหมายทำด้วยโลหะสีทอง เป็นรูปรัฐธรรมนุญ อยู่กลางพระมหามงกุฎ ประกอบด้วยรวงข้าวและดอกบัวคู่มวงล้อมอยู่ เบื้องล่างขนาดสูง ๕ เซนติเมตร ติดทับบนแถบ

(๔) กางเกง กระโปรง

สมาชิกชาย ให้ใช้กางเกงแบบราชการสี kaki หรือ สี kaki นวลชายยาวไม่พับปลายขา

สมาชิกหญิง ให้ใช้กางเกงแบบสมาชิกชาย หรือ กระโปรงสี kaki หรือ สี kaki นวลยาวปิดเข่า ปลายบานเล็กน้อย

(๕) เข็มขัด

ให้ใช้เข็มขัดทำด้วยด้ายถักสี kaki กว้าง ๓ เซนติเมตร หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางนอนปลายมน กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๕ เซนติเมตร มีรูปครุฑคันทนูอยู่กึ่งกลาง หัวเข็มขัด ไม่มีเข็มสำหรับสอดรู ปลายเข็มขัดหุ้มด้วยโลหะสีทอง กว้าง ๑ เซนติเมตร

(๖) รองเท้า ถุงเท้า

สมาชิกชาย ให้ใช้รองเท้านักเรียนสีดำขนนิ่มหรือ หุ้มข้อหนังสีดำ ถุงเท้าสีดำ

สมาชิกหญิง ถ้าใช้กางเกง ให้ใช้รองเท้านักเรียนสีดำปิดปลายเท้า ไม่มีลวดลาย ถุงเท้าสีน้ำตาล ถ้าใช้กระโปรงให้ใช้

รองเท้าส้นสูงส้นต่ำปลายเท้า ไม่มีลวดลาย ส้นสูงไม่เกิน ๗ เซนติเมตร
ถุงเท้ายาวสีเนื้อ

ง. เครื่องแบบปกติกากคอแบะ ให้ประกอบด้วย

(๑) หมวก

สมาชิกชาย ให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีกากหรือสีกาก
นวล เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติกากคอพับ

สมาชิกหญิง ให้อนุโลมตามแบบหมวกของสมาชิกชาย
แต่เป็นทรงอ่อน

(๒) เสื้อ

ให้ใช้เสื้อสีกากหรือสีกากนวลคอแบะแบบคอตัน แขนสั้น
ปล่อยเอว ตัวเสื้อผ่าอกตลอด มีคุมที่อกเสื้อ ๔ คุม มีกระเป๋ายึดติด
ภายนอกเป็นกระเป๋าบนและล่างอย่างละสองกระเป๋ายึดติด
ปกมนชายกลางแหลม มีแถบกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ตรงกึ่งกลาง
กระเป๋าทงตั้ง กระเป๋าล่างเป็นกระเป๋าย่ามมีใบปกรูปตัดที่ปากกระเป๋ายึดติด
ทั้งสองกระเป๋ามีคุมที่ปากกระเป๋าย่างละ ๑ คุม สำหรับขัดกับใบปกกระเป๋ายึดติด
คุมที่กล่าวนี้มีลักษณะเป็นรูปกลมแบนทำด้วยวัสดุเดียวกับเสื้อที่เอว
ด้านหลังคาดด้วยผ้าเดียวกับเสื้อขนาดกว้าง ๕ เซนติเมตร และติด
เครื่องหมายสังกัดที่ปกคอเสื้อด้านหน้าทั้งสองข้าง

การประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ประดับ
ที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

(๓) อินทรีขน กางเกง กระโปรง เข็มขัด รองเท้า ถุงเท้า ให้ใช้เช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติกากคอปับ ให้ใช้เครื่องแบบนั้นแทนเครื่องแบบปกติกากคอปับได้ในโอกาสอันควร

จ. เครื่องแบบปกติกากกั๊มเขียว ให้ประกอบด้วย

(๑) หมวก

ให้ใช้หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีกากกั๊มเขียว ที่หน้าหมวกเหนือแก๊ปติดตราครุฑพ่าห์ในบัวกนกทำด้วยโลหะสีทองสูง ๓ เซนติเมตร หรือปักตราครุฑพ่าห์ด้วยด้ายหรือไหมสีเหลืองหรือสีทอง สูง ๓ เซนติเมตร

(๒) เสื้อ

ให้ใช้เสื้อคอเปิดสีกากกั๊มเขียว ไม่มีสาบอกที่คอและแนวอกมีคุม ๖ คุม ขัดคุมปิดคอได้ มีล้นเปิดอกแขนยาวแบบทรงกระบอก ทอกมีกระเป๋ามีไม่มีสาบปะข้างละ ๑ กระเป๋ามุมกระเป๋และปกกระเป๋เป็นรูปตัดพองาม มีปกขัดคุมข้างละ ๑ คุม ทำด้วยวัสดุเดียวกับเสื้อรูปกลมแบนขนาดเล็ก ชายเสื้อตัดตรงไม่มีเว้า ที่ปกคอเสื้อทั้งสองข้างปักด้วยด้ายหรือไหมสีเหลือง หรือสีทอง เป็นรูปรัฐธรรมนุญอยู่ภายในวงกลม มีรัศมีโดยรอบ ขนาดสูง ๒.๕ เซนติเมตร

(๓) กางเกง

ให้ใช้กางเกงขายาวสีกากกั๊มเขียว ไม่พับปลายขาที่แนวตะเข็บกางเกงด้านข้างเป็นกระเป๋ापะ ปากกระเป๋าเฉียงไม่มีปัก

และจะมีกระเป๋าลังเป็นกระเป๋าละ มีปากขัดคุมกระเป๋าละ ๑ คุมด้วยกั๊ตตะเข็บกางเกงทุกตะเข็บต้องเป็นตะเข็บคู่

(๔) เข็มขัด

ให้ใช้เข็มขัดทำด้วยตัวยักสักกั๊กแกมเขี้ยว กว้าง ๓ เซนติเมตร หัวเข็มขัดและปลายเข็มขัดให้มีลักษณะเช่นเดียวกันกับเข็มขัดของเครื่องแบบปกติกั๊กคอปัน

(๕) รองเท้า

ให้ใช้รองเท้าน่องสักกั๊กแกมเขี้ยวหรือสีดำ มีรูร้อยเชือก

ให้ใช้เครื่องแบบนี้เป็นเครื่องแบบสนาม ในโอกาสตรวจการเฉพาะกิจ

ข้อ ๖ เครื่องแบบครึ่งยศ ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่กางเกงหรือกระโปรงให้ใช้ผ้าสักหลาดหรือเสิร์จสีดำ ระดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ แต่ไม่สวมสายสะพาย

ข้อ ๗ เครื่องแบบเต็มยศ ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบครึ่งยศ ระดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์สวมสายสะพาย

ข้อ ๘ เครื่องแบบสโมสร

เครื่องแบบสโมสรสำหรับสมาชิกชาย มี ๓ แบบ

(๑) เครื่องแบบสโมสร ก. ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบเต็มยศ

(๒) เครื่องแบบสโมสร ข. ลักษณะและส่วนประกอบ เช่นเดียวกับเครื่องแบบสโมสร ก. เว้นแต่

เสื้อ ให้ใช้เสื้อสโมสรสีขาวทำด้วยผ้าสักหลาด หรือเสีรีจ เบดอก ปาดเอว มีคุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็กติดที่ข้อมือข้างละ ๓ คุม ที่ระหว่างอกกับเอวข้างละ ๓ คุม และที่บรรจบเส้อมีคุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดใหญ่ข้างละ ๑ คุม คุมคูนมีสายสร้อยสีทอง ร้อยติดกัน ประกอบด้วยเสือกักสีขาว มีคุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ ๓ คุม และเสื้อเชตสีขาวอกแข็ง ข้อมือแข็ง คอเชตชั้นเดียว แบบปกเสื้อ ผูกผ้าผูกคอสีดำเงื่อนหูกระต่าย

เครื่องหมายสังกัด ให้ติดที่คอแบะของเสื้อตอนบนทั้งสองข้าง เหนือแนวเครื่องราชอิสริยาภรณ์

(๓) เครื่องแบบสโมสร ค. ลักษณะและส่วนประกอบ เช่นเดียวกับเครื่องแบบสโมสร ข. เว้นแต่เสื้อเชตอกแข็ง ให้ใช้เสื้อเชต อกอ่อนสีขาว และเสือกักให้ใช้แพรแถบสีเดียวกับกางเกงรัดเอวแทน แพรแถบในส่วนกลางด้านหน้า กว้าง ๑๒ เซนติเมตร ปลายทั้งสองข้าง เรียว กว้าง ๑๑ เซนติเมตร ที่ปลายมีขอเกี่ยวติดกันในขณะคาดทาง ด้านหลัง

สมาชิกหญิง ให้แต่งตามสมัยนิยม

ข้อ ๕ เครื่องแบบปกติขาว เครื่องแบบครึ่งยศ เครื่องแบบเต็มยศ และเครื่องแบบสโมสรให้แต่งตามหมายกำหนดการ

ข้อ ๑๐ อุตสาหกรรมรัฐสภา ให้แต่งเครื่องแบบเช่นเดียวกับ
สมาชิกรัฐสภา เว้นแต่เครื่องหมายสังกัดให้ติดที่อกเสื้อเบื้องขวา

ข้อ ๑๑ อุตสาหกรรมรัฐสภาผู้มัลักษณะดังต่อไปนี้ ไม่มีสิทธิ
แต่งเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภา คือ

(๑) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือบุคคลเสมือนไร้ความสามารถ

(๒) เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี

(๓) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด หรือคำสั่งที่ชอด้วย
กฎหมายให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือ
ความผิดลหุโทษ

(๔) เป็นบุคคลที่วุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรมติให้พ้นจาก
สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๕) ประพฤติตนในทางที่อาจเป็นการเสื่อมเสียเกียรติของรัฐสภา
และประธานรัฐสภาสั่งให้ผู้นั้นงดแต่งเครื่องแบบสำหรับอดีตสมาชิก
รัฐสภา ในระยะเวลาที่กำหนดหรือตลอดไป

ข้อ ๑๒ นอกจากเครื่องแบบดังได้กล่าวแล้วในข้อ ๔ ให้มี
เครื่องหมายโลหะสีทองลงยา สีธงชาติไทย มีลักษณะกลมขนาดเส้น
ผ่าศูนย์กลาง ๒ เซนติเมตร ตอนบนเป็นรูปยอดโดมของพระที่นั่ง
อนันตสมาคม ตรงกลางมีรูปรัฐธรรมนูญประดิษฐานบนพานสองชั้นและ
เบื้องล่างมีข้อความว่า “สมาชิกรัฐสภา” หรือ “อดีตสมาชิกรัฐสภา”
แล้วแต่กรณี

เครื่องหมายให้ใช้ประดับที่รังคุมคอปับของเสือนอกเมืองซ้าย
ในเวลาแต่งกายสากล

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๖

จารุบุตร เรืองสุวรรณ

ประธานรัฐสภา